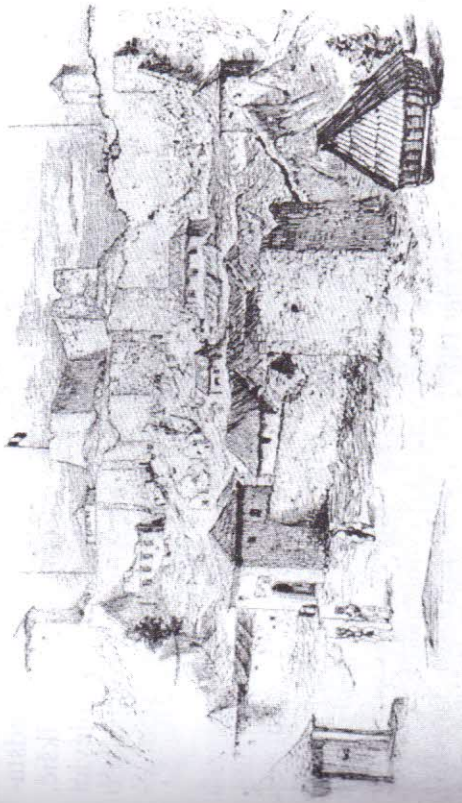

Za ukupan tok rata ipak je bilo značajno što su Crnogorci u ovoj fazi uspjeli da izvojuju nekoliko blistavih pobjeda: na Vučjem dolu (16./28. jula 1876), Fundini (2./14. avgusta 1876) i Trijepču (24. VIII/6. IX 1876) koje, iako nijesu bile značajne za oslobodenje "srpskog naroda u Evropskoj Turskoj", što je bio cilj zajedničke borbe, ipak su izdigle značaj crnogorskog pitanja legitimišući pred evropskom javnošću opravdanost zahtjeva Crne Gore.

Mada su bile vezane savezničkim sporazumom, i Srbija i Crna Gora su se u ratnim operacijama rukovodile svojim vlastitim interesima. Dok je pažnja Crne Gore bila usmjerena prema Hercegovini, Srbija je svoje glavne ratne ciljeve vezivala za Bosnu. Međutim, poslije početnih pobjeda, srpska vojska je, pritisnuta znatno nadmoćnijim osmanskim trupama, zapala u krizu. U takvoj situaciji započela je diplomatska akcija velikih sila u cilju okončanja rata.

Dok su vođeni pregovori radi uspostavljanja primirja, Srbija je pretrpjela još jedan poraz, kod Đunisa. Rusija je tada zaprijetila da će ući u rat ako se ne zaključi primirje, pa je pod njenim pritiskom to i urađeno 1. novembra 1876. Prvobitni rok primirja utvrđen do 2. januara kasnije je produžen do kraja aprila 1877.

Ocjenjujući da bi ishod rata Crne Gore i Srbije protiv Turske mogao ugroziti njene interese u Bosni i Hercegovini, Austro-Ugarska je odmah po njegovom izbijanju preduzela korake u pravcu postizanja određenih međunarodnih garancija u pogledu zaštite svojih interesa. Nastojeći da se sa Rusijom sporazumije oko podjele interesnih sfera, najprije u Rajhštatu u julu 1876, a zatim Budimpeštanskom konvencijom iz juna 1877, ona je uspjela da kao cijenu za svoju neutralnost u predstojećem ratu Rusije protiv Turske za sebe obezbijedi pravo da "u pogodnom trenutku" okupira Bosnu i Hercegovinu. Za teritoriju Bosne i Hercegovine utvrđen je, tako, njen budući upravitelj, iako sultanu kao nominalnom suverenom to pravo još uvijek ničim zvanično nije bilo osporeno. Sporazum Rusije s Austro-Ugarskom definitivno je opredjeljivao ne samo rezultate rata Srbije i Crne Gore u Bosni i Hercegovini, već za skoro polovinu vijeka odlagao mogućnost oslobodenja i ujedinjenja naroda sa ovih prostora.

Stari grad Nikšić i njegova tvrđava (A. Dž. Evans, 1883).

Osim sporazuma sa Rusijom, Austro-Ugarska je, radi zaštite svojih interesa u Bosni i Hercegovini, preduzimala i konkretnu diplomatsku akciju prema Crnoj Gori. Već na samom početku rata njen ministar spoljnih poslova, grof Andrašić, poslao je u Crnu Goru kao vojnog i političkog delegata pri Glavnom štabu Nikole potpukovnika barona Gustava fon Temela. Iako njegov boravak u Crnoj Gori ima važnost i sa stanovišta uspostavljanja zvaničnih odnosa između dvije zemlje putem predstavnika stalnog karaktera, u ovom slučaju on je mnogo značajniji iz ugla osnovnih zadataka koji su mu bili povjereni. Naime, njegova glavna dužnost bila je u tome da preduprijedi moguće oslobodilačke akcije u Hercegovini koje bi išle na štetu Austro-Ugarske. Otvoreno izjavljujući da: "Ma kako presudilo oružje mi zadržavamo sebi pravo da popravimo rezultate borbe, Temel je, u stvari, (proročanski) upozoravao da će o ukupnom ishodu rata odlučivati Austro-Ugarska, te da Crna Gora može samo, zavisno od njene naklonosti, računati na konačan uspjeh na hercegovačkom i drugim frontovima.

S obzirom na ovakve stavove velikih sila, ključnih aktera u opredjeljivanju sudbine Balkana, i s obzirom na teritorijalno proširenja ostvarena u prvoj fazi rata, Crna Gora svakako nije mogla očekivati da će na konferenciji sazvanoj u Carigradu u